

Josip Mantuani: med umetnostno zgodovino in muzikologijo

JANEZ HÖFLER, GAŠPER CERKOVNIK

Josipa Mantuanija imamo v zavesti kot enega od starost slovenske umetnostne zgodovine in kot utemeljitelja slovenske muzikologije z nadvse bogato bibliografijo,¹ danes pa se ga spominjamo tudi kot enega protagonistov umetnostnozgodovinskega in arheološkega študija v prvih letih ljubljanske univerze.

Josip Mantuani se je rodil 28. marca leta 1860 v Ljubljani in se kot obrtnikov sin najprej izučil za sedlarja.² Leta 1877 se je vpisal na gimnazijo, ko je opravil maturo, pa se je bolj po nasvetu zdravnikov, naj si zaradi šibkega zdravja izbere poklic na prostem, kot zaradi resnične želje odločil za študij gozdarstva in prava na dunajski univerzi. Zaradi prekrivanja predavanj je gozdarstvo kmalu opustil, vendar se mu tudi potem očitno ni uspelo povsem posvetiti pravu, saj se je po štirih letih prepisal na filozofijo. Tu se je posvetil umetnostni zgodovini, poleg tega arheologiji, poslušal pa je tudi predavanja iz slovanske etnografije pri Vatroslavu Jagiću. Njegova profesorja na umetnostni zgodovini sta bila Franz Wickhoff in Alois Riegel – zlasti slednji je pri Mantuaniju vzbudil zanj tako značilno zanimanje za likovne tehnike, umetno obrt in poznoantično umetnost. Univerzitetni študij je končal leta 1894 pri Rieglu z disertacijo *Über die Kleinkunst und Kunstgewerbe des X. und Beginns*

Besedilo je nastalo za srečanje ob 90-letnici Oddelka za umetnostno zgodovino na Filozofski fakulteti dne 18. oktobra 2010 (op. ur.).

¹ Cf. *Mantuanijev zbornik. Simpozij ob 60. obletnici smrti* (ed. Edo Škulj), Ljubljana 1994. Ta publikacija, v kateri so zbrani prispevki posameznih strokovnjakov s področja muzikologije, umetnostne zgodovine, muzeologije in konservatorstva, je doslej najboljšežnejša predstavitev Mantuanijevega življenja in dela, ki pa je pustila tudi veliko odprtih vprašanj.

² Najpomembnejša biografska vira sta še vedno Mantuanijeva rokopisna avtobiografija: Josip MANTUANI, *Autobiografija*, 1927, Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani, Glasbena zbirka, Mantuani 6/58 (izdana samo v nemškem prevodu: Primož KURET, Joseph Mantuani (1860–1933). *Autobiographie, 200 Jahre Musikleben in Erinnerungen. Ignaz von Mosel (1772–1844). Johann Nepomuk Freiherr von Haßlinger (1822–1898). Joseph Mantuani (1860–1933). Ján Albrecht (1919–1996)* (ed. Elisabeth Theresia Hilscher), Tutzing 1998, pp. 125–143), in članek Franceta Steleta v Slovenskem biografskem leksikonu: France STELÈ, s. v. Mantuani Josip, *Slovenski biografski leksikon*, V, Ljubljana 1933, pp. 43–45.

*des XI. Jahrhunderts.*³ Na podlagi disertacije je pri Josefu Heitzu v Straßburgu leta 1900 izdal študijo o enem najpomembnejših otonskih mojstrov slonokoščenih reliefov, Tuotilu, in jo posvetil Theodorju von Sicklu, svojemu profesorju na Inštitutu za avstrijske zgodovinske raziskave.⁴ Knjižica še danes sodi med temeljna dela s tega področja in je bila večkrat ponatisnjena. Istočasno je Mantuani študiral kompozicijo pri Josefu Böhmju in Antonu Brucknerju. V komponista se ni razvil, ga je pa to zbližalo z glasbeno zgodovino.

Mantuani je že pred doktoratom na Dunaju vzbudil pozornost s predanim in natančnim delom. Leta 1891 se je pridružil uglednemu Inštitutu za avstrijske zgodovinske raziskave (*Institut für Österreichische Geschichtsforschung*), v katerem si je pridobil smisel za precizno in z viri podprto analitično delo.⁵ Leta 1893 se je zaposlil v Dvorni knjižnici, kjer je kmalu postal kustos glasbene zbirke v rokopisnem oddelku; ko se je glasbena zbirka leta 1898 reorganizirala in osamosvojila, je prevzel njeno vodstvo in na tem mestu ostal vse do odhoda v Ljubljano leta 1909.⁶ To prestižno strokovno funkcijo je upravičil s pripravo kataloga glasbenih rokopisov, ki je v dveh delih, leta 1897 in 1899, z naslovom *Codicum musicorum pars prima* in *pars secunda* izšel kot deveti in deseti volumen znamenitega kataloga kodeksov rokopisne zbirke poleg grških in vzhodnjaških.⁷ Guido Adler, eden vodilnih muzikologov tistega časa na nemškem govornem območju, je Mantuanija pritegnil tudi k sodelovanju pri seriji *Die Denkmäler der Tonkunst in Österreich*, in sicer s kritično izdajo dela *Opus Musicum* Jacobusa Gallusa. Izdaja, ki glede akribije sledi visokim

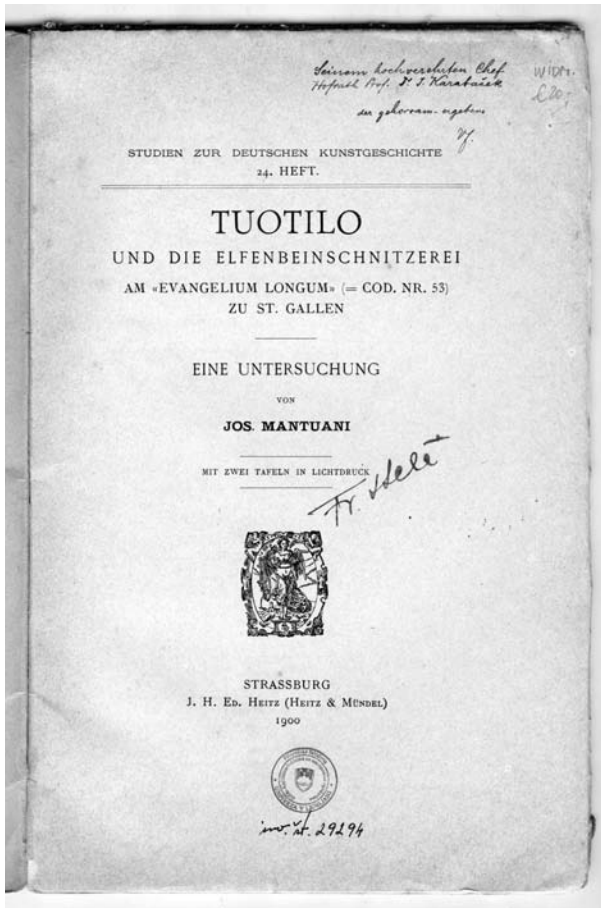
³ Datumi in podatki o njegovem šolanju niso povsem jasni, kar je predvsem posledica tega, da Mantuani v svoji avtobiografiji, ki jo je sestavil leta 1926, ne navaja skoraj nobenih točnih datumov, napačno pa je zapisal tudi temo svoje disertacije: »o slikarstvu otonske dobe (911–1024)« (MANTUANI 1927, cit. n. 2, p. 2). Naslov njegove disertacije je razviden iz protokolov dunajske univerze in knjižne izdaje popisa disertacij: *Archiv der Universität Wien. Fakultätsarchive und Archive der Dokorenkollegien. Philosophische Fakultät*, Protokoll 857 (9. Juni 1894) (mikrofilm), in *Verzeichnis über die seit dem Jahre 1872 an der philosophischen Fakultät der Universität Wien eingereichten und approbierten Dissertationen. Band I*, Wien 1935, p. 168. Slikarstvo otonske dobe si je Mantuani izbral samo za temo domačega dela (Hausarbeit) na Inštitutu za avstrijske zgodovinske raziskave; cf. Personalien, *Mitteilungen des Instituts für Österreichische Geschichtsforschung*, XV, 1894, p. 192.

⁴ Josip MANTUANI, *Tuotilo und die Elfenbeinschnitzereien am »Evangelium Longum« zu St. Gallen*, Straßburg 1900, posvetilo p. 5.

⁵ MANTUANI 1927, cit. n. 2, p. 2.

⁶ MANTUANI 1927, cit. n. 2, pp. 2–3; Elisabeth Th. HILSCHER, *Denkmalpflege und Musikwissenschaft. Einhundert Jahre Gesellschaft zur Herausgabe der Tonkunst in Österreich (1893–1993)*, Tutzing 1995, p. 84.

⁷ *Tabulae codicum manv scriptorum praeter Graecos et orientales in Bibliotheca Palatina Vindobonensi asservatorum. Vol. 9. Codicum musicorum. Pars 1. Cod. 15501–17500*, s. l. 1897; *Tabulae codicum manv scriptorum praeter Graecos et orientales in Bibliotheca Palatina Vindobonensi asservatorum. Vol. 10. Codicum musicorum. Pars 2. Cod. 17501–*19500*, s. l. 1899.

1. Naslovna stran Mantuanijeve monografije o Tuotilo iz leta 1900 z njegovim posvetilom in Steletovim podpisom / The cover of Mantuani's 1900 monograph on Tuotilo with his dedication and Stele's signature

zahtevam te serije, je v sodelovanju z Emilom Bezecnyjem izšla v več zvezkih med letoma 1899 in 1919.⁸

Mantuani je v svojem dunajskem obdobju razvil bogato in raznovrstno raziskovalno in publicistično dejavnost. Med muzikološkimi deli je treba posebej omeniti njegovo doslej nepreseženo *Zgodovino glasbe na Dunaju do Maksimilijana I.* iz leta 1904.⁹ Med umetnostnimi razpravami izstopa spremna študija k razkošni faksimilirani izdaji dunajskega Dioskurida iz leta 1906.¹⁰ Kot znanstve-

⁸ MANTUANI 1927, cit. n. 2, p. 3; HILSCHER 1995, cit. n. 6, spec. pp. 83–85.

⁹ JOSEF MANTUANI, *Geschichte der Musik in Wien I. Von den Römerzeiten bis zum Tode des Kaisers Max I.*, Wien 1904.

¹⁰ Josip MANTUANI, Miniaturen im Wiener Kodex Med. Graecus I., in: Joseph KARABACEK – Anton PREMERSTEIN – Carl WESSELY – Josef MANTUANI, *De codicis Dioscuridei Aniciae Iulianae, nunc Vindobonensis Med. Gr. I historia, forma, scriptura, picturis*, Lugduni Batavorum 1906, pp. 209–284.

nika, angažiranega tudi v javnosti, Mantuanija najbolje prikazuje njegov spis iz leta 1903, v katerem nasprotuje predelavi zahodnega romanskega portala dunajske stolnice, imenovanega Riesentor, po načrtih arhitekta Franza von Schmidta.¹¹ S tem spisom si je Mantuani pridobil ključne zasluge za ohranitev tega pomembnega spomenika. Pozornost je vzbudila tudi njegova polemična knjižica o Beethovnovem spomeniku Maxa Klingerja, razstavljenem leta 1902 v paviljonu dunajske Secesije.¹²

Že ob koncu devetdesetih let 19. stoletja so Mantuanija vabili za ravnatelja ljubljanskega Deželnega muzeja za Kranjsko, vendar dogovori takrat niso rodili sadov. Mantuani se je za vrnitev v domovino odločil šele leta 1908 ob dveh precej neprijetnih dogodkih. Tega leta so namreč politično motivirano odstavili dotedanjega ravnatelja muzeja in pomembnega arheologa Walterja Schmidta, Mantuanijevi soprogi pa so zaradi šibkega zdravja priporočili selitev v bližino narave in Ljubljana je bila glede tega veliko ugodnejša od Dunaja. Mantuanija je novi izziv povsem prevzel, vendar so razmere v muzeju in v celotni deželi njegovo vnemo kmalu zajezile.¹³ Ravnatelj je postal leta 1909, že leto zatem pa se je zapletel v neprijeten škandal. Takrat so na Barju odkopali več želvjih oklepov, ki jih je Mantuani po pomoti interpretiral kot lobanje obglavljenecv iz časa turških vpadov v 16. stoletju. Posebno takratni liberalni časopisi so to nerodnost uporabili za pogrevanje sicer upravičenih polemik ob Schmidtovi odstitvitvi.¹⁴

Toda polemike so se kmalu pomirile in Mantuani je lahko začel delo, ki ga v muzeju, ki je bil takrat osrednja strokovna institucija na Kranjskem za praktično vsa področja, ni manjkalo.¹⁵ To je bil zopet čas, ki ga lahko označimo za njegovo umetnostnozgodovinsko obdobje, čeprav so njegove naloge vključevale tudi področja arheologije, numizmatike, umetne obrti in etnografije. Ne glede na to med njegovimi prvimi projekti izstopa ureditev in ponovna postavitve samostojne slikarske zbirke, ki je bila za javnost odprta leta 1914, katalog zbirke pa je Mantuani zaradi prve svetovne vojne in ustanovitve nove države objavil šele v letih 1923 in

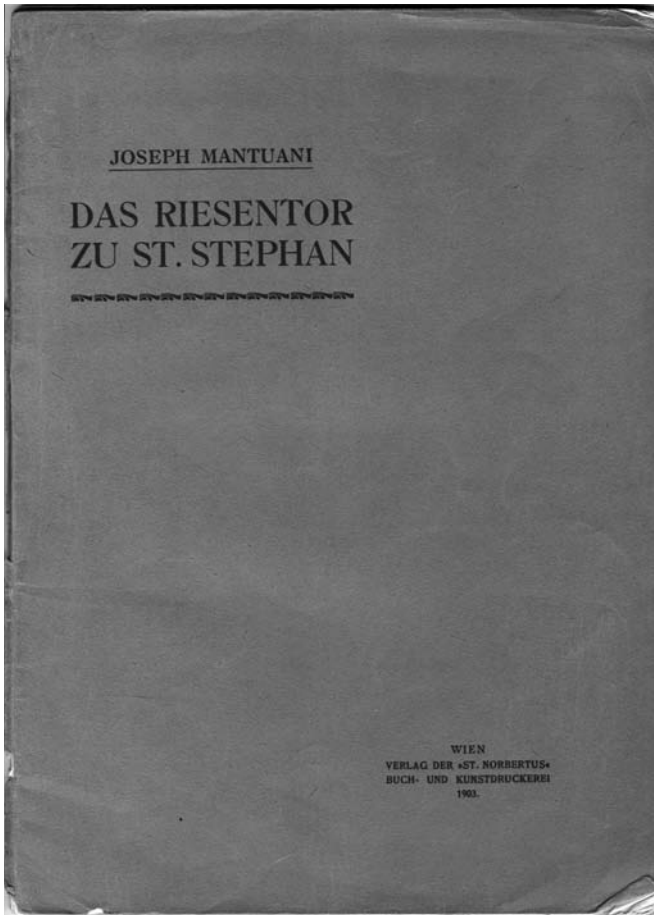
¹¹ Josef MANTUANI, *Das Riesentor zu Sankt Stephan in Wien und Franz von Schmidts Projekt für dessen Wiederherstellung*, Wien 1903.

¹² Joseph MANTUANI, *Beethoven und Max Klinger's Beethovenstatue. Eine Studie*, Wien 1902.

¹³ MANTUANI 1927, cit. n. 2, pp. 7 ss.

¹⁴ Božidar JEZERNIK, Slovenski Hamlet. Ena najbolj ilustrativnih zgodb o vmešavanju politike v znanost ter o vlogi in pomenu politike v znanosti, *Mladina*, 2010/27 (9. 7.), pp. 50–52.

¹⁵ Cf. n. 2.

2. Platnica Mantuanijeve študije o Riesenstor na Dunaju iz leta 1903, Oddelek za umetnostno zgodovino v Ljubljani / The cover of Mantuani's 1903 study on the Riesenstor in Vienna, Department of Art History in Ljubljana

1925, ko je nekdanji deželni muzej kot Narodni muzej že prevzel vlogo nacionalne ustanove.¹⁶

Ves ta čas je bil izjemno aktiven tudi pri glasbenem dogajanju v Ljubljani, posebno skrb je med drugim posvečal posredovanju svojega znanja širšemu krogu ljudi, predvsem s številnimi objavami v časopisju in organizacijo predavanj, za katera je v Narodnem muzeju uredil predavalnico. Tako za svoje prosvetno kot tudi znanstveno delovanje je bil nagrajen že pred vojno: leta 1909 je dobil naziv častnega profesorja, leta 1913 pa je bil odlikovan še s pravim članstvom v Znanstvenem društvu za humanistične vede v Ljubljani.¹⁷

¹⁶ Josip MANTUANI, Seznam muzejskih slik, *Glasnik Muzejskega društva za Slovenijo*, II–III, 1921–1923 (1923), pp. 16–23; IDEM, Seznam muzejskih slik, *Glasnik Muzejskega društva za Slovenijo*, IV–VI, 1924–1925 (1925), pp. 17–24.

¹⁷ MANTUANI 1927, cit. n. 2, passim; *Mantuanijev zbornik* 1994, cit. n. 1, passim.

Po vseh teh dosežkih ni presenetljivo, da so ga povabili tudi za predavatelja na leta 1919 ustanovljeni prvi slovenski univerzi v Ljubljani. Zaradi mnogih zapletov in težav ob vzpostavljanju tako pomembne institucije je razumljivo prihajalo do številnih zamikov pri izvajanju posameznih študijskih smeri – med temi je bil tudi naš oddelek, na katerem je seminarsko delo steklo z naslednjim letom, torej leta 1920. Skupaj z Izidorjem Cankarjem, ki je bil kot docent nosilec seminarja, je v tem letu začel predavati tudi Josip Mantuani kot honorarni profesor za starejšo umetnostno zgodovino, arheologijo in epigrafiko. Tako je že v prvem študijskem letu predaval Uvod v študij umetnostne zgodovine, v letu 1920/21 je ob tem predmetu začel predavati še o specialni pedagogiki (Umetnost v šolskem pouku – Mantuani je bil torej tudi začetnik današnje didaktike umetnostne zgodovine) in Zgodovini grške umetnosti. V študijskem letu 1921/22 je predaval Zgodovino grške plastike, Latinsko epigrafiko in Razmnožujoče umetnosti. Predavanja s teh področij, ki jih je razširil na zgodnjekrščansko in otonsko umetnost, je nadaljeval še v letih 1923 in 1924, ko se je upokojil kot ravnatelj Narodnega muzeja in končal predavanja.¹⁸

Vendar pa tudi Mantuanijevo delovanje na univerzi ni potekalo gladko. Med kolegi, ki jim Mantuani ni bil posebej pri srcu, zavzema prvo mesto Izidor Cankar. V enem najpomembnejših dokumentov iz zgodovine oddelka, Seminarski kroniki,¹⁹ ki jo je Cankar začel voditi leta 1922, Mantuani ni omenjen niti enkrat. Po raziskavah Ane Lavrič in Blaža Resmana naj bi ta »prvi konflikt med protagonistami slovenske umetnostne zgodovine« sprostila »zgodovinska razstava slovenskega slikarstva«, ki jo je leta 1922 pripravilo društvo Narodna galerija.²⁰ Mantuaniju se je zdela pomanjkljiva in je takrat posebno napadel Cankarjev katalog, polemika pa se je tudi s precej nizkimi udarci odvijala na očeh javnosti v časopisih Slovenec in Slovenski narod. Spor med Mantuanijem in Cankarjem pa je imel še

¹⁸ *Seznam predavanj na univerzi kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v Ljubljani za zimski semester 1920/21*, Ljubljana 1920, s. p.; *Seznam predavanj na univerzi kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v Ljubljani za poletni semester 1921*, Ljubljana 1921, s. p.; *Seznam predavanj na univerzi kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v Ljubljani za zimski semester 1921/22*, Ljubljana 1921, pp. 8–9; *Seznam predavanj na univerzi kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v Ljubljani za poletni semester 1922*, Ljubljana 1922, p. 9; *Seznam predavanj na univerzi kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v Ljubljani za zimski semester 1922/23*, Ljubljana 1922, p. 9; *Seznam predavanj na univerzi kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v Ljubljani za letni semester 1923*, Ljubljana 1923, pp. 8–9; *Seznam predavanj na univerzi kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v Ljubljani za zimski semester 1923./24.*, Ljubljana 1923, p. 9; Jože KASTELIC, Josip Mantuani – ravnatelj Deželnega muzeja, *Mantuanijev zbornik* 1994, cit. n. 1, pp. 75–86, posebej 81.

¹⁹ Izidor CANKAR – Balduin SARIA – France STELÈ, *Seminarska kronika*, [Ljubljana] 1922–1958 (rokopis, knjižnica Oddelka za umetnostno zgodovino Filozofske fakultete v Ljubljani).

²⁰ Ana LAVRIČ – Blaž RESMAN, Josip Mantuani – starosta slovenskih umetnostnih zgodovinarjev, *Mantuanijev zbornik* 1994, cit. n. 1, pp. 87–100, spec. pp. 91, 95.

nekoliko globlje korenine. Medtem ko oddelek, takrat še seminar za umetnostno zgodovino, ni imel resnejših težav s habilitacijo ustreznega profesorja (kandidatov je bilo celo več), ni bilo tako z arheologijo, kar je bilo prva leta formalno in kadrovsko rešeno znotraj umetnostnozgodovinskega seminarja, s tem da je to področje prevzel Mantuani. Ozadje osamosvojitve arheološkega seminarja leta 1924, ko je docenturo pridobil Vojeslav Molè, pa je nekoliko nenavadno. Molè sodi v znamenito »generacijo 1886« slovenskih umetnostnih zgodovinarjev skupaj z Izidorjem Cankarjem in Francetom Steletom, s katerima je doktoriral leta 1912. Razlog, da se je ustanovitev samostojnega arheološkega seminarja zamaknila, je v tem, ker si je Molè moral šele pridobiti ustrezne pogoje za docenturo, pogoje, ki jih je Mantuani že izpolnjeval.²¹ Vsekakor med Mantuanijem in njegovimi mlajšimi kolegi ni vladalo prijateljsko vzdušje, kar najbolje kažejo Moletove pritožbe, da mu je Mantuani oteževal dostop do predmetov pri seminarju, ki ga je s študenti imel v Narodnem muzeju.²²

Vprašanje, koliko si je Mantuani ob vseh svojih obveznostih v resnici želel arheološke stolice, vendarle ostaja. Imel je mesto ravnatelja Narodnega muzeja in profesorja na univerzi, z različnimi dogodki, predavanji in članki si je prizadeval za izobraževanje čim širšega kroga ljudi ter bil od leta 1920 tudi honorarni profesor glasbene zgodovine na konservatoriju Glasbene matice, kar je ostal vse do smrti leta 1933.²³ Iz njegovih objav po letu 1924 je razvidno, da ga je dogajanje na področju slovenske umetnosti in umetnostne zgodovine še vedno zanimalo, vendar ga je v tem obdobju po upokojitvi spet močnejše pritegnila zgodovina glasbe. Takrat je namreč začel pripravljati obsežnejša muzikološka dela, sredi katerih ga je ustavila smrt. Njegove številne načrte razberemo iz korespondence z Guidom Adlerjem in iz rokopisov, shranjenih v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani. Med njimi izstopata čez šeststo strani obsegajoča svetovna zgodovina glasbe v nemščini in glasbena zgodovina južnih Slovanov.²⁴

²¹ Predrag NOVAKOVIĆ, Zgodovina arheologije na univerzi v Ljubljani, in: Predrag NOVAKOVIĆ – Milan LOVENJAK – Mihael BUDJA, *Osemdeset let študija arheologije na Univerzi v Ljubljani*, Ljubljana 2004, pp. 11–118, spec. pp. 21–22. Na problematičnost te izbire je opozoril tudi Rajko Ložar, ki je v tem času študiral umetnostno zgodovino: »Mantuani je lep zgled slabe uprave tedanje univerze, ki ni vedela, kako zaposliti prave ljudi na pravem mestu.«; Rajko LOŽAR, Nekaj spominov iz mojega življenja in dela, *Meddobje = Entresiglo*, XXI/1/2, 1985, pp. 42–75, 51.

²² Vojeslav MOLÈ, *Iz knjige spominov*, Ljubljana 1970, pp. 298–299.

²³ Jože SIVEC, Josip Mantuani – glasbeni zgodovinar, *Mantuanijev zbornik* 1994, cit. n. 1, pp. 101–117, 113; Tomaž FAGANEL, Josip Mantuani – pedagog, *Mantuanijev zbornik* 1994, cit. n. 1, pp. 169–176.

²⁴ Elisabeth HILSCHER, Josef Mantuani und Guido Adler, *Mantuanijev zbornik* 1994, cit. n. 1, pp. 23–74; Jože SIVEC, Josip Mantuani – glasbeni zgodovinar, *Mantuanijev zbornik* 1994, cit. n. 1, pp. 101–117.

Josip Mantuani je umrl v Ljubljani 18. marca 1933, deset dni pred svojim tridesedemdesetim rojstnim dnevom. Za seboj je pustil dolgo in bogato znanstveno kariero, ki sta jo v različnih obdobjih njegovega življenja najbolj zaznamovali muzikologija in umetnostna zgodovina. Že bežen pregled Mantuanijeve bibliografije razkrije njegovo temeljitost, hkrati pa svetovljanskost in širino, ki si ju je bil pridobil na Dunaju, ko so mu kot zanesljivemu in obetajočemu mlademu znanstveniku zapali razne zahtevne obveznosti. Preselitev v ozko okolje Ljubljane, polno osebnih zamer in razprtij, je zavrla njegov nadaljnji razvoj. Kljub temu njegove ime v zgodovini humanističnih disciplin na Slovenskem ostaja zapisano z zlatimi črkami.

Viri ilustracij: Oddelek za umetnostno zgodovino, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani (1–2)

Josip Mantuani: Between Art History and Musicology

SUMMARY

We know Josip Mantuani as one of the doyens of Slovenian art history and the founder of Slovenian musicology, with a very rich bibliography, but he was also one of the protagonists of art-historical and archaeological studies when the University of Ljubljana was first established. After graduating from high school in Ljubljana, he studied at the University of Vienna, focusing especially on art history. He completed his university studies in 1894 with a dissertation entitled *Über die Kleinkunst und Kunstgewerbe des X. und Beginns des XI. Jahrhunderts* under Riegel's mentorship. At the same time, Mantuani studied composition with Josef Böhm and Anton Bruckner. He never developed into a composer, but he did develop an interest in the history of music. In 1893, he began working at the Hofbibliothek (Imperial Library), where he soon became the curator of the music collection in the manuscript department; when the music collection was reorganised and became independent in 1898, he took over its management and remained at this post until his departure for Ljubljana in 1909. Guido Adler, one of the leading musicologists of his time in the German-speaking world, invited Mantuani to cooperate on the series *Die Denkmäler der Tonkunst in Österreich*, which he did with the critical edition of Jacobus Gallus' *Opus Musicum*. In this period, he also wrote several other important musicological and art-historical works.

Mantuani was offered the position of Director of the Regional Museum of Carniola early on, but moved from Vienna to Ljubljana only in 1909. After some initial problems, Mantuani enthusiastically set to work, of which there was no shortage at what was the main professional institution for virtually all fields in Carniola at the time. One of his more prominent initial projects was the arrangement and re-establishment of an independent painting collection. At the same time, he was also very active in the musical life in Ljubljana. In view of all these achievements, it is not surprising that he was invited to become a lecturer at the first Slovenian University in Ljubljana, which was established in 1919. Together with Izidor Cankar, who was assistant professor and thus the chair, Josip Mantuani started lecturing in 1920 as an adjunct professor for older art history, archaeology and epigraphy. He remained at this post until the 1923/1924 school year, when he retired as Director of the National Museum and stopped lecturing. The relationship between Mantuani and his younger colleagues was not friendly, as best evidenced by Mole's complaints that Mantuani hindered his access to artefacts at the National Museum, where he held the seminar for his students.

After his retirement in 1924, he was again more strongly drawn to the history of music. It was at this time that he began to prepare more extensive musicological works, which is also documented in his correspondence with Adler; unfortunately, however, all his plans were cut short by his death in 1933.